

“Minden városnak olyan díszpolgára van, amelyet megérdemel”

Határ Győző látogatása Gyomaendrődön

Határ Győző (81) gyomai születésű, Angliában élő Kossuth-díjas író június 11-én Gyomaendrődre látogatott feleségével, Piroska asszonnyal. Szálláshelyükön a Szilvia Panzióban beszélgettünk az íróval, akit 1994-ben városunk díszpolgárává avattak.

- *A fiatalabb nemzedék kevésbé ismeri Határ Győző nevét. Miként mutatkozna be nekik?*

- Gondolja el, hogy ha a versailles-i kastély pompás homlokzatát kellene bemutatnom. Ez persze nagyozolás, de nagyon nehéz lenne csupán szavakkal elmondanom, hogyan fest ez az óriási kastély. Nekem is nagy életművem van és igencsak hányatott életről tudnék beszámolni. Gyomáról elég határozott emlékeim vannak, annak ellenére, hogy hat éves koromban elkerültem szüleimmel Budapestre. Ezt követően még 11 éves koromig minden nyáron hazajártam nagynénémhez vakációzni. Ezután többé nem láttam Gyomát.

- *Hogyan kerültek el Gyomáról?*

- Szüleim szerencsét próbálni költöztek fel Pestre. Édesapám megpróbált szatócsboltot nyitni. Nekem, mint parasztyereknek sok bajom volt a kiejtéssel, meg a habitusom és a ruházatom miatt is. Megpróbáltam barátkozni a pesti fiúkkal. Volt egy kis báránybőr süvegem és ezek egyszer beleköptek. Sírva mentem haza és bepanaszoltam őket apámnál. Apám megkérdezte: "Igen, beleköptek; és te mit csináltál?" "Hát ideszaladtam hozzád." "Nem jó - mondta apám. Van öklöd?! Üss vissza, hiszen jó verekedő vagy!" Attól kezdve én is verekedős lettem, így aztán nem köptek bele többet a kucsmámba. Az elemi után a Bólyai főreálba kerültem műszaki vonzalmaim miatt.

- *Hogyan lesz egy műszaki érdeklődésű emberből író?*

- Író úgy lesz az emberből, hogy elkezd írni. Már 14 éves koromban naplót írtam. Később jöttem rá, hogy a naplórás angol szokás, pedig az angolokat nem is szerettem, azaz inkább közömbösek voltak számomra. 18-19 évesen már tudatosan írtam és akkorra ezek a naplószerű firkálmányok műformát kezdtek öltetni. A műegyetemen miután elég jó kezem volt, úgynevezett főzőrajzokat, perspektívákat rajzoltam épületekről. Ezekkel próbáltuk megfőzni az építetöket. Ilyenért sokan és szívesen fordultak hozzám. Vállaltam terveket 60-90 pengőért, ami nagy pénznek számított akkoriban. Amikor lediplomáztam, akkor legszívesebben azt csináltam, hogy elvállaltam pályázatok készítését, s ezzel a munkával három hónap alatt összeszedtem annyi pénzt, hogy utána kilenc hónapig csak írtam. Az ember sosem tudja, hogy mi lesz belőle. Csak később derül ki az, hogy miben lesz igazán mester. Én a zenéhez is vonzódtam, jártam zeneakadémiára is, de festettem is. A műegyetemen a professzorom agitált, menjek adjunktusnak mellé. Csábított, hogy ad majd önálló munkákat, de engem semmivel nem lehetett eltántorítani attól az életformától, hogy gyorsan nagy pénzt keresek, azután elvonulok a csöndes magányba és írok.

- *Említette, hogy közömbös nép az ön számára az angol. Mégis Angliában talált otthonra...*

- Annak idején a magyar mentalitáshoz hozzátartozott, hogy Párizs volt a világ közepe. Én is így gondolkodtam, és belebolondultam a francia irodalomba. Tiszteletbeli, fogadott gyermekének tekintettem magam. Amikor 1956 végén kimenekültünk Bécsbe, megkeresett az angol rádió és állást ajánlottak. Gondolja el, hogy az ember ott áll Bécsben, egy szál ruhában egy asszonnyal, akiről gondoskodni kellene és egyszer csak állást kínálnak. El is fogadtam az ajánlatot. Később csábítottak Amerikába, jó állást ígértek nekem és a feleségemnek, házat kaptunk volna két kocsival, de nem mentünk. Az volt az elgondolásom, hogy Európa mindig legyen kéznyújtásnyira.

- *Az elmúlt esztendőben Önt díszpolgárává fogadta szülőhelye, Gyomaendrőd. Milyen érzésekkel értesült a kitüntető címről?*

- Most szarkasztikus leszek. Azt szokták mondani, hogy minden nemzetnek olyan kormánya van, amelyet érdemel. Ezt úgy is fordíthatnám, hogy minden városnak olyan díszpolgára van, amelyet megérdemel. A feleségem szokta mondani: ezt a virágot szakítottad, most már szagold! Én mindig szeretettel gondoltam Gyomára és sok versenyben megcsillannak a gyermekkori gyomai emlékek.

Megjelent: 1995. június - Szó-Beszéd